

SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARINING CHET TILINI O'RGANISH JARAYONIDAGI ROLI

Mirzakarimova O'g'iloy Axadjon qizi

O'zDJTU universiteti Sharq filologiya fakulteti 3-bosqich talabasi

Annotatsiya. Mazkur maqolada sun'iy intellekt texnologiyalarining chet tilini o'rganish jarayonidagi o'rni, ularning ta'lim samaradorligini oshirishdagi ahamiyati hamda zamonaviy lingvistik yondashuvlar bilan bog'liqligi tahlil qilinadi. Sun'iy intellekt asosidagi platformalar, til o'rganish dasturlari va ularning lingvistik hamda metodik jihatlari yoritiladi. Shuningdek, sun'iy intellekt texnologiyalarining matn lingvistikasi va diskurs tahlili bilan bog'liqligi ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: Sun'iy intellekt, chet tili, til o'rganish, raqamli texnologiyalar, lingvistika, ta'lim texnologiyalari

Abstract. This article analyzes the role of artificial intelligence technologies in the process of learning foreign languages, their importance in increasing the effectiveness of education, and their connection with modern linguistic approaches. The article highlights AI-based platforms, language learning programs, and their linguistic and methodological aspects. In addition, the relationship between artificial intelligence technologies and text linguistics as well as discourse analysis is discussed.

Keywords: artificial intelligence, foreign language, language learning, digital technologies, linguistics, educational technologies.

Аннотация. В данной статье анализируется роль технологий искусственного интеллекта в процессе изучения иностранных языков, их значение в повышении эффективности обучения, а также их связь с современными лингвистическими подходами. Рассматриваются платформы и программы для изучения языков, основанные на искусственном интеллекте, а также их лингвистические и методические аспекты. Кроме того, изучается взаимосвязь технологий искусственного интеллекта с лингвистикой текста и анализом дискурса.

Ключевые слова: Искусственный интеллект, иностранный язык, изучение языка, цифровые технологии, лингвистика, образовательные технологии

Kirish. Bugungi kunda globallashuv jarayoni insonlar o'rtasidagi madaniy va ilmiy aloqalarni kengaytirmoqda. Bu esa chet tillarini o'rganishga bo'lgan ehtiyojni yanada oshirmoqda. Zamonaviy ta'lim tizimida axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining keng qo'llanilishi o'qitish jarayonining samaradorligini oshirishga xizmat qilmoqda. Ayniqsa, sun'iy intellekt texnologiyalarining rivojlanishi ta'lim sohasida yangi imkoniyatlarni yaratmoqda. Til inson tafakkurining muhim vositasi bo'lib, u orqali insonlar o'zaro muloqot qiladi va bilim almashadi. Mahmudov (2013) til va nutqni inson faoliyatining ajralmas qismi sifatida ta'riflaydi hamda tilning kommunikativ vazifasiga alohida e'tibor qaratadi. Shu nuqtai nazardan, chet tilini o'rganish jarayonida yangi texnologiyalardan foydalanish muhim ahamiyatga ega. Sun'iy intellekt texnologiyalari o'quvchilarning bilim darajasini aniqlash, o'quv materiallarini moslashtirish va til o'rganish jarayonini interaktiv shaklda tashkil etishga yordam beradi. Bu esa o'qitish jarayonini yanada samarali va qiziqarli qiladi.

Asosiy qism. Sun'iy intellekt texnologiyalarining ta'lim jarayonidagi ahamiyati. Sun'iy intellekt inson aqliy faoliyatiga xos bo'lgan jarayonlarni kompyuter tizimlari orqali modellashtirishga asoslangan texnologiyadir. U ma'lumotlarni tahlil qilish, o'rganish va muayyan qarorlar qabul qilish imkoniyatiga ega. Safarov (2008) tilni murakkab tizim sifatida ta'riflab, uning strukturaviy va funksional jihatlarini o'rganish zarurligini ta'kidlaydi. Sun'iy intellekt texnologiyalari tilning ana shu tizimli tuzilishini modellashtirish orqali til o'rganish jarayonini yengillashtiradi. Masalan, zamonaviy mobil ilovalar va onlayn platformalar foydalanuvchining bilim darajasini tahlil qilib, unga mos topshiriqlarni taklif etadi. Bunday tizimlar o'quvchining xatolarini aniqlab, ularni tuzatish bo'yicha tavsiyalar beradi. Natijada o'quvchi mustaqil ravishda o'z bilimini rivojlantirish imkoniyatiga ega bo'ladi. Sun'iy intellekt yordamida chet tilini o'rganish imkoniyatlari. Sun'iy intellekt texnologiyalari chet tilini o'rganish jarayonida turli xil imkoniyatlarni yaratadi. Ulardan biri — avtomatik nutq tanish tizimidir. Bu tizim o'quvchining talaffuzini tahlil qilib, uning xatolarini aniqlaydi va to'g'ri talaffuzni o'rgatadi. Bundan tashqari, sun'iy intellekt asosidagi dasturlar grammatik xatolarni aniqlash va tuzatish imkoniyatiga ham ega. Bu esa o'quvchilarning yozma nutqini rivojlantirishga yordam beradi.

Nurmonov (2012) tilshunoslik nazariyasida tilning kommunikativ vazifasi muhim ekanligini ta'kidlaydi. Sun'iy intellekt texnologiyalari aynan shu kommunikativ jarayonni rivojlantirishga xizmat qiladi. Masalan, virtual suhbat tizimlari yordamida o'quvchilar real muloqotga yaqin sharoitda tilni mashq qilishlari mumkin.

Matn lingvistikasi va sun'iy intellekt. Chet tilini o'rganishda matn bilan ishlash muhim o'rin tutadi. Matn til birliklarining o'zaro bog'langan tizimi bo'lib, u orqali muayyan ma'no ifodalanadi. Yo'ldoshev (2015) matnni kommunikativ birlik sifatida talqin qilib, uning semantik va pragmatik xususiyatlarini tahlil qiladi.

Sun'iy intellekt tizimlari matnlarni tahlil qilish, tarjima qilish va ularning mazmunini aniqlash imkoniyatiga ega. Masalan, avtomatik tarjima dasturlari matnning umumiy ma'nosini aniqlab, uni boshqa tilga tarjima qiladi. Bu esa chet tilini o'rganayotgan talabalar uchun katta yordam beradi. Shuningdek, sun'iy intellekt asosidagi tizimlar matndagi grammatik va uslubiy xatolarni aniqlab, ularni tuzatish imkoniyatiga ega. Bu esa o'quvchilarning yozma nutq ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Diskurs tahlili va sun'iy intellekt texnologiyalari. Diskurs tahlili tilning real kommunikativ jarayondagi qo'llanilishini o'rganadi. Xudoyberganova (2018) diskursni til birliklarining ijtimoiy va kommunikativ kontekstda namoyon bo'lishi sifatida talqin qiladi.

Sun'iy intellekt texnologiyalari turli kommunikativ vaziyatlarni modellashtirish orqali til o'rganish jarayonini yanada samarali qiladi. Masalan, virtual suhbat tizimlari yordamida o'quvchilar turli vaziyatlarda muloqot qilishni o'rganadilar. Bu esa ularning nutq ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.

Shuningdek, sun'iy intellekt asosidagi tizimlar til o'rganish jarayonini individual tarzda tashkil etishga imkon beradi. Har bir o'quvchining bilim darajasi va ehtiyojlariga mos ravishda o'quv materialini taqdim etiladi.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, sun'iy intellekt texnologiyalari chet tilini o'rganish jarayonida muhim ahamiyat kasb etadi. Ular til o'rganishni yanada interaktiv, samarali va qiziqarli qiladi. Sun'iy intellekt tizimlari o'quvchilarning bilim darajasini tahlil qilish, xatolarni aniqlash va individual o'quv dasturlarini yaratish imkoniyatini beradi.

Shuningdek, sun'iy intellekt texnologiyalari matn lingvistikasi va diskurs tahlili kabi lingvistik yo'nalishlar bilan uyg'unlashgan holda til o'rganish jarayonini yangi bosqichga olib chiqmoqda. Kelajakda ushbu texnologiyalar yanada rivojlanib, chet tilini o'qitish metodikasida yangi yondashuvlarni shakllantirishi kutilmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Safarov Sh. Tilshunoslik nazariyasi. – Toshkent, 2008.
2. Nurmonov A. O'zbek tilshunosligi nazariyasi. – Toshkent, 2012.
3. Mahmudov N. Til va nutq. – Toshkent, 2013.
4. Yo'ldoshev B. Matn lingvistikasi asoslari. – Toshkent, 2015.
5. Xudoyberganova D. Matn va diskurs tahlili. – Toshkent, 2018.